

**Мироненко І. О., к. е. н. Левкович О. В.**

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)*

## **ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ**

В сучасних умовах основною ланкою зовнішньоекономічного комплексу країни виступає саме підприємство, оскільки воно виробляє продукцію та надає послуги, простежується основне поєднання між засобами виробництва та робітниками, підвищується відповідальність за ефективне використання активів та капіталу. В умовах значного коливання курсу долара, складного фінансового становища, процес проникнення вітчизняними товаровиробниками на зарубіжні ринки супроводжується значними труднощами і проблемами, що за часту призводять до виникнення збитків або до недоотримання запланованих прибутків від зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Така ситуація спонукає до розроблення дієвих заходів щодо оптимізації організаційних аспектів управління ЗЕД на вітчизняних підприємствах.

На сьогоднішній день держава не проводить дієвої зовнішньоторгової політики і також самі підприємства не можуть похвалитися ефективною організацією ЗЕД, все це обумовлює низький рівень розвитку зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств. Перш за все недолугими є каналами збуту, відсутній професіональний досвід ведення торгівлі на зовнішньому ринку, керівники прагнуть негайно отримати високі прибутки не прикладаючи особливих зусиль з її просування. Сьогодні висуває нові ринкові вимоги фахової спеціалізації та навички управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємствах [2]. Нині найбільш поширеним проявом зовнішньоекономічної діяльності підприємств виступають зовнішньоторговельні операції, які пов'язані з експортом та імпортом товарів та послуг.

Основними факторами, які впливають на зниження експорту та імпорту на протязі останнього часу можна виділити наступні: зменшення світових цін на товари з низькою доданою вартістю, тобто сировину та матеріали (основні

експортні позиції в Україні); антидемпінгові заходи Європейського Союзу (щодо сталевих канатів і тросів, круглих зварних труб та інших позицій українського експорту); девальвація національної валюти, що привела до зростання цін на імпорتنі товари; звуження внутрішнього споживчого попиту на імпорتنі товари із боку населення унаслідок зниження купівельної спроможності через високу інфляцію. На сьогоднішній день, перед українськими підприємствами для підкорення зарубіжних ринків постають значні труднощі в зв'язку з низьким досвідом закордонного законодавства та податкової і митної політики щодо ведення зовнішньоекономічної діяльності, а також недолугі форми фінансових розрахунків, погано розвинені транспортні та ринкові інфраструктури.

На забезпечення процесів ЗЕД підприємства впливають такі фактори:

1) фактори внутрішнього середовища: економічні (капіталовкладення, ціноутворення, бізнес-планування, мотивація, оцінка ризиків); організаційні (формування експортного потенціалу, система менеджменту, маркетинг, страхування діяльності, розрахунки, процес реалізації продукції, технологія виробництва, ресурсне забезпечення); психологічно-соціальні (соціальний захист, соціальні гарантії, вмотивованість у здійсненні ЗЕД);

2) фактори зовнішнього середовища:

– фактори впливу з боку державних устроїв: економічні (митно-тарифні, бюджетно-податкові, грошово-кредитні, валютні, цінові); політичні (державна підтримка, відносини із світовими економічними організаціями); соціальні (підготовка фахівців у сфері здійснення ЗЕД, формування ринкової поведінки); адміністративні (ліцензування і квотування, стандартизація та сертифікація, стимулювання конкуренції, формування інфраструктури ЗЕД, страхування, контроль ринку); інституційно-правові (нормативно-правові, стимулюючі);

– фактори впливу з боку ринкових устроїв: економічні (виробництво якісних конкурентоспроможних товарів, вмотивованість у задоволенні потреб на зовнішніх ринках, запобігання дефіциту продукції (сировини), здешевлення виробництва, підвищення ефективності функціонування); організаційні (доступ

до інформації, формування конкурентного середовища, формування і встановлення взаємозв'язків між учасниками ЗЕД, вільний вибір партнерів) [1].

Основне призначення аналізу впливу основних чинників на ЗЕД підприємства – виділити істотні чинники, що найбільшою мірою впливають на успіх ЗЕД діяльності підприємства, і постійно контролювати їх зміни з метою передбачення нових можливостей, що відкриваються, та потенційних загроз. Результати аналізу дозволять підприємствам вчасно спрогнозувати появу загроз і можливостей, розробити сценарії розвитку тієї або іншої ситуації, стратегію реалізації місії та досягнення цілей ЗЕД підприємства.

Отже, з урахуванням проблем та головних чинників, що стримують розвиток ЗЕД підприємств України, можна запропонувати наступні напрями поліпшення, а саме: підвищення технічного рівня підприємств, упровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій, що дозволить підвищити якість і конкурентоспроможність продукції українських підприємств на міжнародних ринках; залучення до управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств висококваліфікованих фахівців, а також правильний вибір системи регулювання та управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємствах.

#### **Список використаних джерел:**

1. Бабій І. В. Вплив факторів на забезпечення зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств / І. В. Бабій //Економіка і суспільство: електронне наукове фахове видання. – 2016. – Вип. 3. – С. 114–118.
2. Остапенко А. С. Особливості зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств [Електронний ресурс] / А. С. Остапенко. – Режим доступу: <http://www.viem.edu.ua/konf2/art.php?id=100>